

Ольга ВЕНГЕРКО
науковий керівник
к.е.н., доц. Стефанків О.М.
ІФННІМ ТНЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сьогодні в країні 98% всіх суб'єктів господарської діяльності - це малий і середній бізнес, їх частка у ВВП становить не більше 15%. Реальний стан цього сектора підтверджують статистичні дані та стійка тенденція розвитку. Динаміка загальних темпів приросту суб'єктів підприємництва країни свідчить про те, що починаючи з 1991 року, цей сектор економіки кількісно зріс майже у 12 разів. За роки незалежності в Україні поступово відбувалося формування сектору малого та середнього бізнесу (МСБ). Становлення малого бізнесу в нашій країні відбувалось в складних економічних умовах, що було обумовлено падінням виробництва, інтенсивними інфляційними процесами, руйнуванням народно-господарчого комплексу та погіршенням матеріального положення основної маси населення. Проте, незважаючи на стійку тенденцію до зростання кількості малих підприємств, абсолютні значення темпів приросту були незначними.

Згодом, на наступному етапі розвитку МСБ у зв'язку з необхідністю адаптації національних умов до міжнародних, і передусім європейських норм щодо регулювання підприємницької діяльності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18.09.2008 р. №523VI, Законом України про державну підтримку малого підприємництва" та Господарським кодексом України були змінені критерії віднесення підприємств до малих, середніх та великих, що стало одним з кроків по приведенню української класифікації підприємств до рекомендацій ЄС [3]. Більшість показників розвитку малих та середніх підприємств (МСП) починаючи з 2003 р. по 2008 р. покращувалися, що певною мірою свідчило про підвищення рівня безпеки підприємництва у нашій країні в той період. Зокрема, зростала кількість суб'єктів підприємницької діяльності, чисельність зайнятих працівників та частка малих і середніх підприємств у їх загальній кількості. В 2004 році, відбуваються стрибкоподібні зміни темпів приросту суб'єктів підприємництва: з 4,7 % до 8,4 % (2004-2005р.р.) та від 3 % у 2006 році до 11 % у 2007 р.

Починаючи з 2008 р. (початку світової фінансової кризи) спостерігаються негативні тенденції: обсяги виробництва та реалізації продукції у порівнянні з 2008 р. зменшилися на 9%; частка сектору економіки (МСБ) у обсягах реалізованої продукції (наданих послуг) та частка діючих підприємств зменшилися на 7%, зросла частка збиткових підприємств; погіршилися показники ефективності фінансово-господарської діяльності; знизився рівень інвестиційної активності; кількість найманих працівників, особливо на малих підприємствах приватної форми власності, та рівень їх заробітної плати (на 8%); значна частина малих та середніх підприємств функціонувала в тіньовому

та напівофіційному секторах ринку. В структурі підприємств найбільшу частку займали малі – 85,1% (324 тис. одиниць); значно меншу частку – середні (14,7% (56 тис. одиниць), великі – лише 0,2% (770 підприємств). На початок 2008 р. в Україні зареєстровано 324011 малих підприємств (або 70 одиниць на 10 тис. населення).

2010 рік можна сміливо називати роком «відновлення», адже частка малих та середніх підприємств знову зростає, малі – 94,3% (357 тис. одиниць), середні – 5,5% (21 тис. одиниць). Дана тенденція відчутно збереглася до 2013 року, незважаючи на те, що кількість підприємств зменшились, у відсотковому співвідношенні це не позначилось. На жаль, події 2014 року в Україні негативним чином позначились на розвитку бізнесу, що змусило закрити значну для українського бізнесу частину підприємств, близько 6%. [2].

У розвинутих країнах з боку урядових органів першочергова увага приділяється малому підприємництву. Через малі підприємства тут набагато легше впроваджувати нові технології у виробничо-промисловому комплексі, сільському господарстві, переробній промисловості та ін.

Насамперед, самостійне господарювання суб'єктів підприємницької діяльності активно впливає на формування конкурентного середовища. Адже кожен підприємець намагається зайняти свою нішу на ринку товарів чи послуг, прагне випускати потрібну і якісну продукцію, намагаючись тим самим привернути до себе споживача. Усе це перетворює підприємництво на своєрідний соціальний двигун економічного розвитку, надає ринковій економіці необхідної гнучкості і спонукає до зростання.

Значною мірою роль малого підприємництва полягає у вирішенні питання зайнятості, що виявляється, насамперед, у здатності малого та середнього бізнесу створювати нові робочі місця і поглинати надлишкову робочу силу. Особливо це стосується нинішнього стану справ в Україні в цілому. Адже в той час, коли відбувається процес скорочення робочих місць на великих підприємствах, малі фірми не тільки зберігають, але й створюють нові робочі місця.

До малого й середнього бізнесу можна зарахувати більше 90% підприємств, зареєстрованих в Україні, але реальний внесок цих підприємств у ВВП близько 11%. На жаль, саме маленька частка сегмента малого і середнього бізнесу у ВВП свідчить про те, що держава не надає достатнього рівня підтримки підприємцям, а отже, не сприяє формуванню й зміцненню середнього класу.

У Європі цей показник вищий у кілька разів: у Польщі ця категорія підприємців дає до 50% ВВП, у Данії, наприклад, суб'єкти малого бізнесу щорічно створюють 80% національного продукту, в Італії – 60%, а середній внесок таких підприємств у ВВП по всій Західній Європі 63–67%.

З початку військових дій на сході України український бізнес все ще адаптується до економічних змін в країні. Підприємства, які працюють давно, утискають штати співробітників, зменшують зарплати і шукають нові способи утриматися на плаву. Підприємства, які здійснюють валютні операції, закуповують продукти або сировину із зони Євросоюзу або США у зв'язку з

таким курсом валют заморожують діяльність. Маржинальність не дозволяє заробляти гроші, тому вони попросту чекають стабілізації ситуації[2].

Експортери, навпаки, відчують підйом, оскільки виручка у них у валюті. Але й тут є свої нюанси. Законодавство зобов'язує продавати валюту на аукціоні Нацбанку, і раніше курс значно відрізнявся від курсу комерційних банків.

Головними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні є: відсутність дієвого механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого підприємництва; неймовірно важкий тягар оподаткування; низькі темпи та перекоси в процесі реформування власності; відсутність належного нормативно правового забезпечення розвитку малого бізнесу; обмеженість або повна відсутність матеріальних фінансових ресурсів; недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва, обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення.

Ліва частка українських малих та середніх підприємств працюють або у сфері торгівлі, або у сфері надання послуг. Діяльність, яка пов'язана з розвитком інновацій, менш популярна серед підприємств. Труднощі виникають через наявну в країні систему стандартизації, яка потребує додаткових коштів на складання технічних характеристик продукту, що стане базою для створення новачі.

Корупція, непосильне оподаткування, неналежне адміністрування активно знищують малий бізнес, тому в зв'язку з останніми валютними коливаннями намірили термінові якісні реформи. Серед таких: запровадження принципів вільної економічної зони на всій території України для малих і середніх підприємств; скасування на два роки всіх податків і зборів, крім податку на доходи громадян та прибутки для юридичних осіб (який потрібно встановити в розмірі 10%); легалізацію всіх найманих працівників; введення загального і повного мораторію на податкові та інші перевірки підприємств малого та середнього бізнесу в Україні на 2015 рік; введення мораторію на демонтаж об'єктів малої підприємницької діяльності та інші способи її ліквідації або обмеження.

Українському уряду потрібно звернути увагу: малий бізнес не може давати великих податків, але може забезпечувати роботою непрацевлаштованих людей, нести соціальне навантаження і тим самим реалізовувати одне з найважливіших завдань держави.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.01.2014 р. N 4003 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157_14
2. Воротіна Л. І. Можливості збереження підприємств сектору малого бізнесу економіки України. / Л. І. Воротіна // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. Наук. пр. – К : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – Вип.19. – С.32-38.

3. Державна служба статистики України. Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Апостолова В.В. Взаємодія держави і бізнесу в сучасних умовах. Електронний ресурс. - [Режим доступу]: http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/15_85983.doc.htm

Олена КОБЕЦЬ
науковий керівник
к.е.н., доц. Рудейчук С.В.
ІФННІМ THEY

СПОЖИВЧИЙ КОШИК УКРАЇНЦЯ – ГРА НА ВИЖИВАННЯ

Питання споживання товарів і послуг є актуальним на даний час. Особливо складно правильно побудувати раціональний набір споживчих товарів та послуг, що буде здатен задовольнити мінімальні потреби населення. Для цього формується споживчий кошик, що включає набір продуктів, товарів і послуг для задоволення цих потреб, а також об'єм цих товарів на одну людину, виходячи з її віку, без урахування індивідуальних потреб. Споживчий кошик тісно пов'язаний з Законом України «Про прожитковий мінімум» від 1999 року з відповідними змінами від 2012 року. Мінімальна заробітна плата розраховується на основі цих даних, щоб покрити витрати на мінімальний набір товарів і послуг.

Споживчий кошик – набір товарів, який характеризує місячний чи річний набір споживання однієї конкретної сім'ї або однієї людини. Саме виходячи з набору товарів, що вносять до споживчого кошику та споживчого бюджету і розраховується мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія.[1]

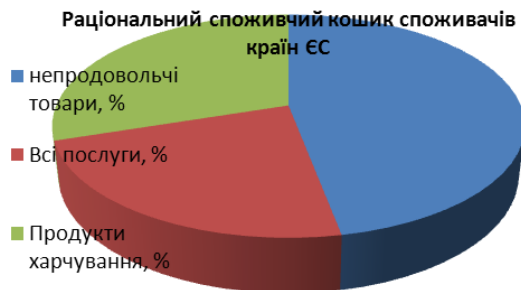

Рис. 1. Раціональний споживчий кошик споживачів країн ЄС

Раціональний споживчий бюджет відображає споживання товарів і послуг, забезпеченість предметами культурно-побутового та господарського